

Kriza obrazovanja u Rumuniji

Author: [Marian Chiriac](#)

Stotine hiljada rumunske dece toliko je siromasno da ne moze ici u skolu.

Sesnaestogodisnji Petrisor Lazar izgleda kao da mu je cetrdeset godina. Njegovo lice je umorno, a oci prazne i upale od danonocnog rada.

Petrisor pere kola u hladnoj i prljavoj garazi u Bucharestu. U njoj radi od trinaeste godine. "Moram da radim", kaze on: "Moj otac je umro, a majka je paralizovana, pa ja moram da izdrzavam porodicu".

Petrisor je samo jedno od oko 400.000 rumunske dece koja su zbog siromastva morala da napuste drzavno obrazovanje i da potraze posao.

Najnoviji zvanicni podaci pokazuju da oko jedna trecina, od ukupno 22 miliona ljudi, zivi u siromastvu sto je za osam puta vise u odnosu na 1989.godinu. Minimalna zarada krece se oko 30 dolara mesecno.

Zbog slabih primanja deca moraju da se zaposle ili ostaju u kuci gde pomazu u domacinstvu ili cuvaju bracu i sestre kad roditelji nisu tu. Ponekad, ne mogu da idu u skolu jednostavno zato sto njihovi roditelji nemaju novaca za knjige, olovke, nalivpera, rucak ili zimске cipele.

Broj dece koja su morala da napuste skolu raste u srazmeri sa osiromasenim porodicama. Sudeci po podacima Ministarstva za obrazovanje, od 1989.godine, preko 30 odsto učenika uspod 15 godina napustilo je skolu. Oko 27.000 dece napustilo je osnovnu i srednju skolu, samo u toku proslе godine.

Najvise su pogodjeni seoski krajevi, gde roditelji cesto drze decu kod kuće da bi im pomagala u obradivanju imanja i drugim sezonskim poslovima. Sam kvalitet nastave cesto je nizak, a vecina ucitelja nerado radi na selu jer su im plate manje od 80 americkih dolara mesecno.

"To je veoma ozbiljna situacija, jer kada dete napusti skolu, ono ima male sanse da dodje do dobro placenog posla", kaze Liliana Preoteasa iz rumunskog Ministarstva za obrazovanje. "Medjutim, skola nije samo institucija koja stvara radnu snagu, to je mesto od izuzetnog znacaja za razvoj deteta".

Sukcesivnim vladama nedostajala su sredstva i volja da bi se poboljsala situacija. U toku devedesetih godina, pokrenuti su nacionalni programi za mlade koji su napustili obavezno skolovanje. Ovi projekti narocito su usmereni na rizicne kategorije (seoske i udaljene zajednice, prigradske siromasne cetvrti i krajeve u kojima zive etnicke manjine). Medjutim, do sada je registrovan spor ili, gotovo, nikakav napredak.

"Tesko je baviti se fenomenom napustanja skole, kada imate veoma ogranicena sredstva za obrazovanje", kaze Preoteasa.

Trenutno Rumunija izdvaja samo cetiri odsto iz budzeta za obrazovanje, sto je tek polovina evropskog proseka. Ovo ukljucuje i sumu od cetiri dolara koja se nudi najsiromasnijim roditeljima, sto tesko pokriva osnovne potrepstine za skolovanje deteta.

"Glavni razlog sto deca raznih uzrasta ne idu u skole je sto njihovi roditelji nisu u mogucnosti da pokriju troskove skolovanja", kaze Dorin Zapada, direktorka skole 131, u jednom siromasnom kraju Bucharesta, Ferenari.

Dvadeset i dva ucenika napustila su skolu od pocetka prosle skolske godine. "Mnoga pametna deca pridruzuju se nezaposlenima, otpadnicima, cak, i kriminalcima", rekla je Zapada.

Suocena sa nesposobnoscu vlasti da preduzme nesto da se resi ovo pitanje, bar jedna fondacija, nastoji da pokaze da ima nade. Sorih Gheorghe, nekadasnja socijalna radnica, pokrenula je projekat 'Povratak u skolu' pre cetiri godine.

Kao sto i samo ime kaze, ova fondacija bavi se potrebama dece koja su isklucena iz sistema obrazovanja. Po rumunskom zakonu ovo se odnosi na decu koja vise od dve godine ne poadjaju skolu.

"Mi nudimo obrazovanje od prvog do osmog razreda za osamdeset i petoro dece. Mnogi od njih dolaze iz prihvatilista ili centara za decu koja su na ulici, kao i iz veoma siromasnih porodica", kaze Gheroghe.

'Povratak u skolu', iziskuje troskove koje roditelji ne mogu priustiti. Pored toga sto zaposljava 14 nastavnika, ova fondacija obezbedjuje ucenicima udzbenike, olovke i hranu.

U razredima ove fondacije, deca poadjaju nastavu koja sledi nacionalni nastavni program. Rezultati ispita cesto su iznad nacionalnog proseka. Oni koji dobiju svedocanstvo srednje skole, imaju sanse da zaobidju nezaposlenost i stvore sebi kakvu takvu buducnost.

Osamnaestogodisnji Ionut Maier tipican je primer. Ionut je napustio redovno obrazovanje kada je uhapšen zbog pljacke i poslat u popravni dom. Sada je u sedmom razredu. On kaze: "Zaista zelim da završim osnovnu skolu, iako takodje moram da radim u toku dana, jer izdrzavam mladjeg brata".

Ali, mnogima se ne pruza jos jedna prilika.

Jedanaest godina nakon sto je zbacen komunisticki sistem, Rumunija jos traga za nacinom na koji ce izvršiti reformu zastarelog sistema obrazovanja.

Iako suocena sa nedostatkom finansija i osoblja, mora poboljšati sve aspekte osnovnog i srednjeg obrazovanja, pre nego sto se zatvori ne napune decom koja su prekinula skolovanje.

Marian Chiriac je redovni dopisnik IWPR.

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/kriza-obrazovanja-u-rumuniji>